

Dózsa Györgynek szobrát emelnek Szegeden.

— A „csiklandós kérdés”. —

(Saját tudósítónktól.) A múlt évben, amikor az Országos Választójogi Szövetség Szegeden gyűlést tartott, vetődött föl először az az eszme, hogy Dózsa Györgynek, az 1514-iki jobbágy-forradalom vértanújának emléket szobor alakjában kellene megörökíteni a késő századok számára. Az Országos Választójogi Szövetség vezetői, Jászi Oszkár, Kunfi Zsigmond, Ormós Ede, akik akkor itt tartózkodtak, továbbá a szegedi szociáldemokrata-párt vezetői, összeültek és elhatározták, hogy Dózsa György szobra érdekében hatalmas, országra szóló akciót indítanak. Az elhatározást tett követte, másnap már megjelent a lelkes hangú fölhívás, amely adakozásra szólította föl a közönséget Dózsa Györgynek Szegeden fölláttatandó szobrára. A fölhívásnak hamarosan lett is valamelyes eredménye, egyelőre néhány száz korona, — hogy azonban később milyen eredménnyel járt a gyűjtés, arról nem hallatszott hír.

Most aztán újra felszínre került a Dózsa-szobor ügye. A magyarországi szociáldemokrata-párt a jövő évben, amikor Dózsa György forradalmi föllépésének *négyszázéves évfordulója lesz*, nagy ünnepek keretében készülni a jubileumot. Egyben ugyanakkor akarják fölláttatni Dózsa György szobrát Szegeden, amelynek állítólag helyet is ígért a város. A *Pesti Napló* az ünnepség előkészítésével kapcsolatban most hivatkozik is erre és ezeket írja mai számában:

Jövő esztendőben lesz *négyszázadik évfordulója* annak, hogy Dózsa György, a székely közvitéből lett keresztveszély Magyarországot elnyomott, agyonsanyargatott jobbágyainak élére állt és először tüzte ki hazánkban a forradalom piros lobogóját. A magyar történelem e megrázó eseményének jubileumát nagy ünnepek keretében készülni a magyarországi szociáldemokrata-párt, amely Dózsa Györgyöt szellemi ősiének és a szabadság mártírjának tekinti. Elhatározták, hogy *Sámuel Kornállal*, az ismert szobrászsal elkészítetik Dózsa György életnagyságu lovaszobrát. *A szobor számára Szeged városában ígértek megfelelő helyet és valószínű, hogy az emlékművet ott is fogják fölláttatni.* Ezenkívül azonban a szobrót sokszorosítani is fogják, úgy, hogy az országnak minden nagyobb városába kerül egy-egy másolat. *Csizmadia Sándor*, a jeles szociálista költő hősköteményben fogja megénekelni Dózsa György üstököszerű pályafutását, *Andaházi Kasnya* Béla festőművész pedig illusztrálni fogja az eposzt és monumentális festményben örökíti meg a parasztlázadás valamely markáns jelenetét. A szociáldemokrata-párt vezetősége ezenkívül is mindent megtesz, hogy emelje a fényét a páratlan emlékünnepek, amelyet egyébként külön cikkünk méltat érdeme szerint.

Miután nem volt határozott tudomásunk arról, hogy a város megfelelő helyet ígért volna, *Lázár György dr.* polgármesterhez akartunk fordulni fölvilágosításért, távollétében azonban *Taschler Endre* főjegyző nyilatkozott és a következő kijelentéseket tette:

— Az én tudomásom szerint *Szeged város sohasem ígért helyet Dózsa György szobra számára*, ilyen kérelem nem is került még a tanács elé, de ha kerülne, hát bizony *nagyon csiklandós volna a kérdés.* Nem tudom adna-e a tanács helyet, lehet, hogy adna, lehet, hogy nem, mert *Dózsa György a történelem tanítása szerint nem olyan ember volt, aki szobrát érdemelne. A történelem alaposan levétköztette a pa-*

rasztvezért, aki így inkább Rózsa Sándorral hasonlítható össze, azzal a különbséggel, hogy Rózsa Sándor csak husz-harminc ember vezére volt, Dózsa György pedig egy nagyobb táboré. Igaz, hogy hivatalos megbízása volt és így került a lázadók élére, de azok után, amiket elkövetett, nem tekinthető olyanoknak, mint akit nimbusszal szabadna körülövezni.

Ezeket mondotta *Taschler Endre* főjegyző. Kissé szokatlan jellemzése Dózsa Györgynek, de ép azért irtuk ide, mert mi is először halljuk. Bizonyos, hogy szociális érzék nagyon kevés van benne és aligha fognak simán keresztülsiklani rajta azok, akik Dózsa György szobrát Szegedre kívánják hozni. Más város talán még kapna is utána, nálunk azonban, — úgy látszik, — másként gondolkoznak az emberek. Mégis alig hiszszük, hogy a tanács valamennyi tagja ilyen fogadtatásban akarná részesíteni Dózsa György szobrát.

Embervadászat.

(Saját tudósítónktól.) A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület minapi közgyűlésén a magyar kultúra egyik kipróbált, lelkes harcosát, *Scossa Dezső* királyi tanfelügyelőt ügyvezető alelnökévé választotta meg s ez alkalommal részére évi kétezernégyszáz korona tiszteletdíjat állított be költségvetésébe.

Akkor ezt az érdekes, de jelentőségében nem tulságosan nagy horderejű eseményt a napi sajtó érdeme szerint méltatta. A megnevezett kulturegyesület szénája nem áll a legnagyobb rendben; föladatát lanyhán és révetegen teljesíti, közadakozásból összegyűlt tőkájének fölhasználása ellen több szempontból kifogás tehető. Az új ember, aki élére került, majd fog tudni rendet teremteni minden dolgaiban, — így vélte a közvélemény. *Scossa Dezső* erős kézzel vezette a vármegyét közoktatást és Zalában is hozzáfogott az *Augias* istállójának kisöpréséhez, majd visszaszerzi ő a DMKE presztizsét és ha lehet, még valamit kezdeni egy megtépdesett nimbusszu közintézménnyel, *Scossa Dezső* bizonyára visszaszerzi a réven, amit elvesztett a vámon.

A tiszteletdíj megszavazása körül némi szóharcok folytak; aggodalmak merültek föl és lefestetett a jövő vigasztalan képe, melyben az anyagi bukás rémét szinezte ki a gyorsröptű fantázia. Kicsiny emberi hiúságok és irigységek, vagy nemes lángolás a közügyekért, — ki tudná azt megmondani, hogy mi az igazi rugója egy óvatos formában előadott, színes szavakba öltöztetett fölszólalásnak, melynek tendenciája élő emberek legszemélyesebb anyagi érdekei ellen irányul? . . . Elég az hozzá, hogy a kulturegyesület elintézte ezt a belügyét a maga működési körének határain belül és minden szemlélőnek kialakulhatott a maga egyéni véleménye arról, hogy szabad-e a mai világban ingyenmunkát kívánni valakitől hiúsági érdemrend osztogatása ellenében, vagy illik-e anyagi ellenszolgáltatást elfogadni olyan munkáért, mely lelkiismeretesen teljesítve, gondot, időt és ugyancsak sok fáradságot igényel.

Időközben azonban közzététetett egy felebbezésnek a szövege, melyet a kulturegyesület tagjai abból a célból intéztek a belügyminiszterhez, hogy a minapi közgyűlésnek az ügyvezető-alelnöki tiszteletdíjat megállapító határozata kormányhatóságilag megváltoz-

tattassék. Azt hinné az ember, hogy az ilyen indifferens kérdésben a legkülönbözőbb társadalmi rétegekhez tartozó egyének véleményei találkoznak, vagy legalább is a sors csapásai által egy táborba terelt szegény tagtársak, akik a kulturegyesület mérlegének felborulásától rettegnek, azok közül az egyszerű tanítók és falusi jegyzők közül kerülnek ki, akik a kulturhivatások magasztos lázát lelkes autoszugesztio folytán teljes meggyőződéssel átérzik. Pedig dehogy. Tessék csak figyelmesen átolvasni a felebbezést aláírt urak névsorát: ki fog derülni, hogy ők valamenynyien, az aggódó hazafiak, ugyanazon egy zártkörű társasághoz tartoznak, mely harcos társadalommentési miséit a *Fekete Ház* boltives termeinek mélyében szokta tartani.

Hát így vagyunk? — kérdezhetné a naiv olvasó, aki azt hiszi, hogy ebben az országban emberi származás és lelkiismereti hit szerint mindnyájan egyenlők vagyunk az isteni ítélőszék előtt. Biz így. *Scossa Dezsőt*, a fáradhatatlan közhivatalnokot és liberális szellemű férfit, az országosan ismert nevű szépirodalmi író a *Fekete Ház* szelleme emelte ki szegedi pozíciójából és lökte át az ország tulsó felére. Az a *Ház*, melyet évente kétszer rendkívüli igyekezettel meszelnek fehérre és amely mégis mindig fekete marad: a neve is, fala is, az ódon termeinek mélyén rejtőző szelleme is. Az a nevezetes *Ház*, a melynek létesítése előtt a város lakosainak tudatában ismeretlen volt a felekezeti gyűlölség és még ismeretlenebb a harcos vallási elkülönődés. Belőle eredt ki a megkülönböztető vágy, mely kínai falakat emelt az ortodox hagyománytisztelet és előkelően hívős, farizeus önbecsülés köré, holott az egész világ demokratikus és szabadelvű haladása inkább azt kívánná, hogy az ember és ember között emelt mesterséges válaszfalak a szeretet jegyében végkép leromboltassanak.

Megértvén és meglátván azokat a titkos rugókat, melyek a felekezeti szellem tulkapásai ellen oly liberális és bátor tevékenységű *Scossa Dezsővel* szemben a DMKE közgyűlési határozatának megfelebbezéséhez vezettek, a legnagyobb sajnálattal kell megállapítani, hogy ez a harc már nem elvekért foly, hanem egy ember ellen; nem meggyőződés vezet, hanem kenyéririgység és a vallási bigottizmus gyűlölködő hajlama. A személyi hajszát pedig még akkor is meg kell bélyegezni, ha az igazság álarcában és mezében jelentkezik, sokkal inkább ellítésre méltó tehát akkor, mikor kicsinyes és önző célok szolgálatában annyira elfajul, hogy merev formáival a legvisszatartóbb embervadászat jellegét ölti magára.

A horvát válság megoldása. *Tisza* miniszterelnök nagy lendülettel fogott a zülött horvát közállapotok rendezéséhez. Elsősorban betölti a horvát miniszteri tárcát, melynek ideiglenes vezetője ezidőszerint ő maga. *Pejacsevich* Tivadar grófnak horvát miniszterré való kinevezése befejezett dolog. A kinevezés a legrövidebb időn belül, talán már a jövő héten meg fog történni. Ezzel a válságnak egyik része elintéződik. Hátra van még a személyi kérdések további rendezése, elsősorban a *horvát báni állás* betöltése, aztán pedig a horvát országos kormány rekonstrukciója. Mint jó forrásból értesülünk, horvát banná *Khuen-Héderváry* gróf kedvencét és intimsát, *Tomasics* Miklóst fogják kinevezni. Tiszának elhatározott szándéka, hogy Horvátországban egyszermindenkorra ren-